

Taidemaalari ja –graafikko Ilkka Väätti

KALASATAMAN ESITTELYPUHE

Hyvä juhlaväki!

Minulla on ilo esitellä tässä avajaisjuhlassa Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiön Kalasataman taiteilijatalo. Säätiön hallituksen tuoreena puheenjohtajana ja runsaan vuoden vanhana hallituksen jäsenenä ilo on sitäkin suurempi, koska voin esitellä muiden liikkeelle saattamaa projektia.

Ateljeesäätiö perustettiin vajaat 20 vuotta sitten jatkamaan Suomen Taiteilijaseuran kiinteistöjen ylläpitoa. 10 vuotta sitten säätiö aloitti aktiivisen uusien työtilojen hankinnan ostamalla silloiselta Merita Kiinteistöltä 4000 neliön kiinteistöt Vallilan Lemuntieltä. Sen jälkeen Vallilan taiteilijataloa on laajennettu kahteen otteeseen Nilsiänskadulle ja Pälkäneentielle. Tällä hetkellä Vallilan taiteilijatalossa on sata taiteilijoille vuokrattua työtilaa, joita käyttää säännöllisesti 120–130 taiteilijaa.

Vanhan Talvitien rakennus osui säätiön edustajien silmiin kesällä 2006. Helsingin kaupungin uusi Kalasataman kaupunginosa oli hahmottumassa. Metroasema oli valmistumassa ja Sompasaaren satama muuttamassa Vuosaareen. Sörnäisten teurastamo- ja tukkutorialueella oli päätetty suojella 1930-luvulla valmistunut tämä kaksikerroksinen rakennus, jonka kerrotaan olleen veneveistäjänä sekä naapuriteurastamoilta tulleiden vuotien käsittelypaikkana ja varastona. Sittemmin talo on ollut naapuriin rakennetun makkaratehtaan aputilana ja varastona. 80-luvun lopulla talon yläkerta saneerattiin ajanmukaisiksi toimistoiksi ja 90-luvun puolivälissä alakertaan tuli akkufirman rinnalle Elävän kuvan museo.

Talon omistaneen Rakennusosakeyhtiö Hartelan ja ateljeesäätiön edustajat kohtasivat toisensa ja niin alkoi kypsyä ajatus kulttuuriin ja taiteeseen painottuvasta uudisrakentamisesta. Suojellusta, 1600 neliön rakennuksesta alkoi ajatuksissa kehittyä taiteilijatalo, joka voisi antaa laajemminkin kulttuurista leimaa lähiympäristölle.

Esisopimus kaupasta Hartelan ja säätiön välillä allekirjoitettiin joulukuksi 2006. Alkoi kiihkeä selvittelytyö.

Rahat piti saada kokoon. Ateljeesäätiö oli myynyt Sammatissa olleen työskentely-virkistyskeskuksen, joten alkupääoma oli valmiina. Valtion taide- ja taiteilijapoliittinen ohjelma turvasi valtion avustuksen. Kun Helsingin kaupungin virkamiestyöryhmäkin oli vuoden 2006 lopussa linjannut kaupungin myönteisen kannan taiteilijatilojen tukemiseen, niin päätökset valtion ja kaupungin viidenneksistä saatiin. Loppurahoitus löytyi (Nordea)pankista lainana.

Rakennus piti erottaa omaksi tontikseen ja tehdä sen mukaiset vuokrasopimukset kaupungin kanssa. Ympäristön ja maaperän terveellisyyskin piti varmistaa. Entiset yläkerran tilat suunniteltiin taiteilijakäyttöön ja alakertaan kaksi työhuonetta. Talossa jo aikaisemmin olleen Elävän kuvan museon tilatkin oli remontoitava uuteen uskoon.

Valmistelevat toimet saatiin kuntoon kevään kuluessa ja lopullinen kauppakirja voitiin allekirjoittaa kesäkuussa 2007.

Alkoi remontin yksityiskohtainen suunnittelu urakkakilpailuineen, Sisätilojen korjaustöihin päästiin elokuussa. Tavoitteeksi asetettiin tilojen saaminen käyttöön vuoden 2008 alussa. Tässä tavoitteessa onnistuttiin siltä osin, että pääosa taiteilijavuokralaisista muutti taloon viime vuoden alussa.

Sisätilan remontti jatkui viime vuoden huhtikuulle talon itäpäädyssä, kun taloon aikaisemmin kytkeytynyt naapurirakennus oli purettu ja talon seinät, uudet ikkunat ja hissi saatu toimimaan.

Remontti kuitenkin jatkui. Talon julkisivu sai vuoden 2008 kuluessa kohennetun ilmeen. Julkisivujen ja ikkunoiden kunnostus oli alun perin suunniteltua haasteellisempi projekti. Remontti ja samanaikainen taiteellinen työskentely sisätiloissa ei ollut onnellinen ratkaisu. Kuitenkin nyt, kun tämä Valkoinen talo on nähtävissä osin tyhjen tonttien ympäröimänä puhdaspiirteisenä funkkitalona, voimme olla Hartelan teettämään julkisivuremonttiin tyytyväisiä. Ja antaa talossa remontin keskellä omaa työtään tehneille taiteilijoille ja museoväelle suuret kiitokset joustavuudesta ja venymisestä ajoittain erittäin hankalissa olosuhteissa.

Kalasadaman taiteilijatalo on nyt täydessä käyttökunnossa. Yläkerrassa on 14 taiteilijakäyttöön suunniteltua työhuonetta. Pohjoisen puolen isot työhuoneet täyttivät oivallisesti työhuoneille vuoden 2004 RT-kortissa asetetut tavoitteet. Etelän puolen pienemmissä huoneissa on luonnonvaloa varmaan liikaakin. Kooltaan ne kuitenkin kohtaavat hyvin taiteilijakunnan heikon taloudellisen aseman mukaiset vuokrausmahdollisuudet. Alakerrokseen rakennetut kuvanveistäjien työhuoneet isoine ovineen monipuolistavat hienosti talon taiteellista kirjoa. Alakerros odottaa uutta muuttumista kokonaan taiteilijoiden työhuoneiksi, kunhan Elävän kuvan museo saa asianmukaiset tilat osana Helsinkiin tarvittavaa "Elokuvan taloa".

Nyt on kiitosten aika. Tässä ei ole mahdollista kiittää nimeltä kaikkia niitä henkilöitä tai tahoja, jotka ovat vaikuttaneet taiteilijatalon muotoutumiseen. Ensimmäisen kiitoksen ansaitsevat luonnollisesti ne, jotka aikanaan ovat tämän talon saaneet aikaan, Ja ne, jotka ovat säilyttäneet talon tällä alueella harvaksi käyneenä muistona vanhasta teollisuus-, teurastamo- ja varastoalueesta. Rakennusosakeyhtiö Hartelaa voimme kiittää siitä, että kiinteistökauppa talosta syntyi. Lisäksi minulla on aihetta ja mahdollisuus kiittää edeltäjäni ateljeesäätiön hallituksessa kaukonäköisestä ja rohkeasta investointipäätöksestä, jonka hedelmistä me seuraavat hallituspolvekset – ja ennen kaikkea talossa työskentelevät taiteilijat - saamme nauttia.

Omat kiitoksensa ansaitsevat hankkeen rahoittajat. Valtio ja Helsingin kaupunki myönsivät hankkeelle yhtä suuret neljännesmiljoonan euron avustukset. Sattumaltaan taidemaalari Adolff Lietsalo tuli talon rahoittajaksi, kun ateljeesäätiö oli hankkeen kannalta sopivasti myynyt Lietsalon testamenttaaman Oravaniemen virkistyskeskuksen. Säätiö muistaa tätä merkittävää lahjoitusta kiinnittämällä kuvanveistäjä Johannes Haapasalon tekemän Adolf Lietsalon pronssireliefin talon pääportaikkoon. Lisäksi yläkerrassa on määräaikaan käyttöön tarkoitettu projektiateljee, jossa esimerkiksi metropoliseudun ulkopuolinen taiteilija voisi työskennellä 3–9 kuukauden Helsinki-residenssikauden.

Talon uuden käytön mukaiset tilat suunnitteli Kari Linkala Arknova Oy:sta. Säätiön rakennuttajakonsulttina ja valvojana on toiminut insinööri Teuvo Leminen, jonka teetti myös talotekniset erityissuunnitelmat osaavilla ammattilaisilla. Urakkakilpailun perusteella sisätilojen remontin pääurakoitsijaksi valikoitui Rakennussaneeraus Tapio Putkinen, jonka johdolla eri aliurakoitsijat purkivat, rakensivat ja maalasivat seiniä, vetivät sähköjä ja asensivat valaisimia, uudistivat ilmastointia, vetivät taloon uuden kaukolämpöliittymän ja patterit ja niin edelleen. Hartelan teettämänä purettiin talossa kiinni ollut naapurirakennus ja Suomen Rakennuspinnoitus Oy vastasi talon julkisivun, ikkunoiden ja katon kunnostamisesta. Kiitos kuuluu teille kaikille!

Lopuksi haluan kiittää vielä säätiön omaa väkeä ajoittain hankalaksikin osoittautuneen hankkeen läpiviennistä. Isoimmassa helteessä ovat olleet säätiön asiamies Esko Vesikansa ja isännöitsijä Tapio Rusi. Molemmat ovat tunnetusti hyvähermoisia ja ammattitaitoisia toimijoita. Kiitos ja kumarrus heillekin!

Ateljee on kuvataiteilijan tärkeä väline siinä missä sivellin taidemaalarielle, taltta kuvanveistäjälle, prässä graafikolle ja kamera valokuvataiteilijalle. Tarvetta työtilojen lisäämiselle on niin Helsingissä kuin muualla maassa. Säätiön on Kalasatama-hankkeen jälkeen vuokrannut Arabiasta työtilat kymmenen taiteilijan käyttöön. Vaikka ateljeesäätiö on kymmenessä vuodessa tuonut helpotuksen 150 taiteilijan työtilaongelmaan, niin silti useampi sata taiteilijaa jonottaa kunnollista vakituista työhuonetta. Kalasataman 15 työhuonetta haki 100 taiteilijaa. Joten työmaata säätiölle riittää tulevaisuudessakin.

Tässä vaiheessa ehdotan nostettavaksi maljan Kalasataman taiteilijatalon, sen kuvataiteilijoiden ja Elävän kuvan museon onneksi:

* ONNEA! --- Kippis! --- Hölkykölkyn! --- Skool!